

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Μέλος των: *International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN)*
Europa Nostra • European Environmental Bureau (EEB)

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

♦ ΟΚΤΩΒΡ. - ΝΟΕΜΒΡ. - ΔΕΚ. 1988

♦ ΕΤΟΣ 17ο

♦ ΑΡΙΘΜ. ΦΥΛ. 1

Πεπραγμένα Ελληνικής Εταιρείας 1987-1988

Η ΤΑΚΤΙΚΗ Γενική Συνέλευση της «Ε.Ε.» έγινε στις 22 Νοεμβρίου στην αίθουσα του ΤΕΕ. Κατά την έναρξη της έκθεσης των πεπραγμένων της «Ε.Ε.» ο πρόεδρος της κ. Μιχ. Σκούλλος εξήγησε ότι για λόγους τεχνικούς η θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου το οποίο έχει εκλεγεί στις 23-9-87 παρητάθη κατά δύο περίπου μήνες λόγω της αποσχόλησης των μελών του στη διοργάνωση του Συνεδρίου για τις χρηματοδοτήσεις προστασίας του Μεσογειακού Περιβάλλοντος.

Λόγω φόρτου εργασίας, εξ αυτού του λόγου, δεν υπάρχει και γραπτή Έκθεση Πεπραγμένων. Τα περισσότερα θέματα όμως έχουν ήδη δημοσιευτεί στο «Δελτίο» της Εταιρείας κι έτσι έχουν ήδη λάβει γνώση τα μέλη της.

Συνεχίζοντας ο κ. Πρόεδρος λέει ότι ήταν μια πολύ επιτυχημένη χρονιά, παρ' όλες τις περιπέτειες και τα προβλήματα που δημιουργήθηκαν σχετικά με την έναρξη των εργασιών αποκατάστασης του σπιτιού της «Ε.Ε.» στην Πλάκα. Τώρα το έργο προχωρεί γοργά.

Το Μάρτιο του 1988 υπεγράφη η Σύμβαση με τον εργολάβο κ. Νταλίπη και ανετέθη η επίβλεψη στους μελετητές του έργου αρχιτέκτονες κ.κ. Κίζη, Καραδήμα και Τσιτρούλη. Άρχισε το έργο χωρίς όμως να τηρηθούν όλες οι τυπικές προδιαγραφές από τον εργολάβο. Επακολούθησε ρήξη μεταξύ επιβλεπόντων - εργολάβου γιατί τόσο οι επιβλέποντες αρχιτέκτονες όσο και ο εργολάβος δεν απευθύνθηκαν στην «Ε.Ε.» για τη λύση της διαφοράς.

Κατόπιν αυτού η Εταιρεία πήρε την απόφαση και έλυσε τη σύμβαση με τον

κ. Νταλίπη και τους επιβλέποντες αρχιτέκτονες, φροντίζοντας να μην επέλθει καμιά ζημιά στην Εταιρεία απ' αυτό, και στη συνέχεια προχώρησε το έργο.

Νέοι εργολάβοι ανέλαβαν οι δεύτεροι μειοδότες κ.κ. Κοσμόπουλος και Τασούλης, με επιβλέποντες τους κ.κ. Γραμματόπουλο και Πανουσάκη. Οι εργασίες έχουν προγραμματιστεί καλά και σε 2-3 εβδομάδες αναμένεται να τοποθετηθεί η νέα στέγη. Έχουν δαπανηθεί για το έργο περί τα 5 εκατομμύρια δρχ.

Επιπλέον απαιτήθηκε πρόσθετη δαπάνη 1,5 εκατ. για την αποκόλληση, στερήωση και συντήρηση των νυπογραφιών των οροφών του σπιτιού.

Υπάρχει αυτή τη στιγμή ποσό 30 εκατ. δρχ. στο οποίο περιλαμβάνεται και ποσό 70.000 δολαρίων που βρίσκεται στα χέρια της αδελφής οργάνωσης S.P.G.H. (Society for the Preservation of the Greek Heritage USA) το οποίο προορίζεται για το έργο της αποκατάστασης του σπιτιού.

Υπολογίζεται ότι τα χρήματα θα επαρκέσουν μέχρι τον Ιούνιο του 1989. Ο προϋπολογισμός του όλου έργου φτάνει τα 70 εκατ. δρχ. περίπου, με τις σημερινές τιμές. Υπάρχει όμως ελπίδα χρηματοδότησης από Διεθνή Οργανισμό, την ΕΟΚ κλπ.

Το πρόγραμμα Πρεσπών

Γνωστοποιήθηκε στη Συνέλευση ότι συμπληρώθηκε το μεγάλο πρόγραμμα των Πρεσπών. Υπενθυμίστηκαν οι εκδόσεις για τις Πρέσπες και η Κινητή Έκθεση, η οποία διαδοχικά έγινε, μετά

την Αθήνα, στη Φλώρινα, τη Θεσσαλονίκη, τη Νάουσα και σε λίγο θα γίνει και στο Βόλο. Εκατοντάδες παιδιά έχουν επισκεφθεί με πρωτοβουλία της «Ε.Ε.» τόσο την Έκθεση όσο και την περιοχή των λιμνών και έχουν γίνει σχετικές διαλέξεις στα σχολεία τους.

Επίσης, ανακαινίσθηκε πλήρως ο Βιολογικός Σταθμός στη Μικρολίμνη. Συνεχίζεται η επιστημονική μελέτη της επίδρασης των διαφόρων ρύπων στην ευαίσθητη αυτή περιοχή. Διαπιστώθηκε, δυστυχώς, η δυσμενής επίδραση της Πτολεμαΐδας στην περιοχή Πρεσπών — μη αναμενόμενη και αξιοσημείωτη — με τη μεταφορά της τέφρας από τους ανέμους και τη βροχή.

Η Γραμματεία

Στο εξεταζόμενο διάστημα συμπληρώθηκε η οργανωτική υποδομή της Γραμματείας της «Ε.Ε.». Υπάρχουν ήδη ηλεκτρονικός υπολογιστής και εκτυπωτής, φωτοτυπικό μηχάνημα, αυτόματος τηλεφωνητής και telefax. Τα γραφεία της Εταιρείας είναι πια καθημερινά ανοικτά, με υπεύθυνο την κ. Βάσω Λυμπερίδη.

Σημαντικό επίτευγμα θεωρείται η επανέκδοση του «Δελτίου», το οποίο επιμελείται ο κ. Η. Νέλλας, καθώς και η ελληνική έκδοση της εφημερίδας του Ευρωπαϊκού Γραφείου Περιβάλλοντος «Μεταμόρφωση», για την οποία τα εμβαζόμενα από το ΕΕΒ έξοδα ελπίζεται ότι θα καλύπτουν και μέρος των εξόδων για το «Δελτίο» της «Ε.Ε.».

Εκδηλώσεις

Κατά το χρονικό αυτό διάστημα έγινε

σειρά εκδηλώσεων από τις οποίες κατ' αρχήν αναφέρονται:

- α. η Συνέντευξη Τύπου του Ευρωπαϊκού Γραφείου Περιβάλλοντος και της Ελληνικής Εταιρείας·
- β. το Διεθνές Συνέδριο για την Προστασία του Μεσογειακού Περιβάλλοντος, παρουσία 200 συνέδρων από χώρες της Ευρώπης και της Μεσογείου και από όλες τις αρμόδιες Διευθύνσεις της ΕΟΚ — δυστυχώς εδώ παρατηρήθηκε πολύ μικρή συμμετοχή μελών της Εταιρείας.

Χρηματοδοτήσεις

Για τη διοργάνωση του παραπάνω συνεδρίου πετύχαμε χρηματοδότηση της «Ε.Ε.» από το ΥΠΕΧΩΔΕ 1.700.000 δραχμών. Ακόμη, πετύχαμε χρηματοδοτήσεις: 800.000 δρχ. από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού για τη λειτουργία και τους σκοπούς της «Ε.Ε.», 100.000 δρχ. από τη ΔΕΗ και 300.000 δρχ. από το Υπουργείο Γεωργίας σαν συμβολή του στην έκδοση για τις Πρέσπες.

Συνέδρια - Συναντήσεις - Ομιλίες

Η παρουσία της «Ε.Ε.» σε συνέδρια, συναντήσεις και ομιλίες υπήρξε σημαντικότερη κατά το διάστημα που πέρασε και έπαιξε σημαντικό ρόλο. Ενδεικτικά αναφέρονται:

- 5-7.10.1987: Συνέδριο του Ιδρύματος F. Naumann για την προστασία της Ανατολικής Μεσογείου, στους Δελφούς.
- 12-14.10.1987: Συμμετοχή στο συνέδριο ECIEEM «Βιομηχανία και Περιβάλλον», στο Ιντερλάκεν της Ελβετίας.
- 7.11.1987: Στρογγυλή Τράπεζα: «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση», στο Δήμο Χολαργού.
- 12-13.11.1987: Συνέδριο ΙΕΕΡ, στη Βόννη Δυτ. Γερμανίας.
- 19-20.11.1987: Συνάντηση για την προσπάθεια ενίσχυσης μη κρατικών ομάδων προστασίας του περιβάλλοντος στις Ανατολικές Χώρες, στο Βερολίνο.
- 2.12.1987: Ομιλία στο συνέδριο «Βιομηχανία και Ανάπτυξη. Προστασία του Περιβάλλοντος στον ευρωπαϊκό χώρο», στο Βόλο.
- 3-4.12.1987: Έκθεση Πρεσπών στη Φλώρινα, εγκαίνια από τον κ. Νομάρχη και ομιλίες από τους κ.κ. Μιχ. Σκούλλο και Γ. Κατσαδωράκη.

- 4-6.12.1987: Συνέδριο για τις Πρέσπες, στον Άγιο Γερμανό Πρεσπών.
- 10-11.12.1987: Ομιλία του κ. Σκούλλου για τα τοξικά απόβλητα, στις Βρυξέλλες.
- 16.12.1987: Διάλεξη του καθηγητή κ. Σπέντζα για το Μυστρά και τον Πλήθωνα, προβολή της ταινίας της κ. Λ. Καρρά για το St. Runciman, στο Göthe Institut, στην Αθήνα.
- 17.12.1987: Έκθεση Πρεσπών στη Θεσσαλονίκη· εγκαίνια και ομιλίες κ.κ. Γ. Κατσαδωράκη και Κ. Σταματόπουλου.
- Παρουσίαση της Ελληνικής Εταιρείας και προτάσεων για τη δραστηριοποίηση στην Προστασία του Περιβάλλοντος, στο Πανελλήνιο Συνέδριο Rotaract Ελλάδος, στην Αθήνα.
- 11-12.1.1988: Διεθνές Συνέδριο IUCN/UNEP για την Προστασία της Μεσογειακής Φώκιας, υπό την προεδρία του κ. Μιχ. Σκούλλου, στην Αθήνα.
- 26.1.1988: Συμμετοχή στη βράβευση της Ορνιθολογικής Εταιρείας.
- 7.2.1988: Ομιλία του προέδρου Μιχ. Σκούλλου για το Νέφος, στο Περιστερί Αθηνών.
- 11-12.2.1988: Διήμερο Συνέδριο Ελληνικής Εταιρείας και Συνδέσμου Ελληνίδων Επιστημόνων. Ομιλίες κ.κ. Αλ. Κολλάρου και Μιχ. Σκούλλου, στην Αθήνα.
- Ομιλία του κ. Μιχ. Σκούλλου με θέμα «Το πρόβλημα του Όζοντος» στο Ροταριανό Όμιλο Αθηνών-Βορρά, στο ξενοδοχείο Hilton.
- 25-26.2.1988 Διάσκεψη στη Βόννη για το ρόλο της Διεθνούς Τράπεζας στα περιβαλλοντικά προβλήματα.
- 7.3.1988: Ομιλία με θέμα: «Ευρωπαϊκή Πολιτική Περιβάλλοντος» στο Δήμο Ελευσίνας.
- 10-11.3.1988: Συμμετοχή - ομιλία του προέδρου Μιχ. Σκούλλου σε συνέδριο της «Νέας Οικολογίας», στην Αθήνα.
- 13.3.1988: Ομιλία του προέδρου Μιχ. Σκούλλου για τα προβλήματα του Νέφους στο Χαϊδάρι, με την ευκαιρία του Ευρωπαϊκού Έτους Περιβάλλοντος.
- Μάρτιος 1988: Συμμετοχή στις εκδηλώσεις λήξεως του Ευρωπαϊκού Έτους Περιβάλλοντος, τόσο στην Ελλάδα όσο και στις Βρυξέλλες. (Ο Γενικός Γραμματέας της «Ε.Ε.» κ.

Αλ. Κολλάρος· συμμετείχε σε όλες τις συνεδριάσεις της Εθνικής Ελληνικής Επιτροπής για το Ευρωπαϊκό Έτος Περιβάλλοντος.)

Κατά το μήνα Απρίλιο 1988:

- Συμμετοχή σε συνέδριο Προστασίας του Εδάφους από τη Ρύπανση, στις Βρυξέλλες.
- Συμμετοχή του Προέδρου και μελών του Δ.Σ. σε συνέδρια Προστασίας του Περιβάλλοντος στη Μαδρίτη, το Μόναχο, την Ολλανδία.
- Παρουσιάστηκε σχέδιο - πρόταση για τη μόνιμη τέλεση των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα σε συνδυασμό με τη δημιουργία Εθνικών Πάρκων (κ. Nielsen).

Κατά το μήνα Μάιο του 1988:

- Συμμετοχή και ομιλία του Προέδρου σε συγκέντρωση για το Περιβάλλον, στο Πέραμα.
- Παρουσία στην απονομή βραβείων του «Ιδρύματος Ωνάση».
- Σύσκεψη με το Διευθυντή του ΙΙΕΡ και Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.

Κατά τον Ιούνιο του 1988:

- Ομιλία του κ. Μιχ. Σκούλλου για τη Θαλάσσια Ρύπανση και διανομή πληροφοριακού υλικού, στο Σοροπτιμιστικό Όμιλο, στην Αθήνα.
- Ομιλία του κ. Μιχ. Σκούλλου στο Συνέδριο για τα Δάση, της Σοσιαλιστικής Ομάδας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
- Κοινή συνεδρίαση μελών Διοικητικού Συμβουλίου «Ε.Ε.» και S.P.G.H.

Το Σεπτέμβριο του 1988:

- Συνέδριο στην Πάτμο με την ευκαιρία της 900ετηρίδας της Ιεράς Μονής. Συμμετέσχον και έκαναν προτάσεις οι κ.κ. Κ. Καρράς, Κ. Καλλιγιάς, Μ. Σκούλλος και Κ. Σταματόπουλος.
- Συνέντευξη Τύπου (20-9) για τα μεγάλα ευρωπαϊκά εθνικά θέματα Περιβάλλοντος, επ' ευκαιρία της Ελληνικής Προεδρίας της ΕΟΚ.

Κατά τον Οκτώβριο 1988:

- Συμμετοχή στο Συνέδριο για τη Ρύπανση στις χώρες της Καραϊβικής, Ειρηνικού, Αφρικής, σε σχέση με τη Σύμβαση Lome IV - ΕΟΚ (5-6.10).
- Συνέδριο WFUNA, συμμετοχή και ομιλία του κ. Μιχ. Σκούλλου (13-15.10).
- Το μεγάλο μας Συνέδριο για τις «Χρηματοδοτήσεις για Προστασία του Μεσογειακού Περιβάλλοντος και Μελέτες Περιβαλλοντικών

Επιπτώσεων», στο ΕΒΕΑ Αθηνών (20-22.10).

- Συνεδρίαση Εκτελεστικής Επιτροπής του ΕΕΒ. Συνάντηση με Υπουργό ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. κ. Κουλουμπή. Συνέντευξη Τύπου όπου παρουσιάστηκε το «Μνημόνιο» στην Ελληνική Προεδρία και οι θέσεις μας για τα μεγάλα προβλήματα (23-24.10).

Το Νοέμβριο 1988:

- Έγινε συνάντηση με το Νορβηγό πρέσβη, ο οποίος ζήτησε από τον κ. Σκούλλο τη γνώμη του για την κατάσταση του Ελληνικού Περιβάλλοντος και σχόλια για το μέλλον του Brundland Report "Our Common Future" του ΟΗΕ.
- Ομιλία του Προέδρου κ. Μιχ. Σκούλλου για τον Τουρισμό και το Περιβάλλον, στο Συνέδριο της Ένωσης Νέων για το Περιβάλλον, στη Βουλιαγμένη.
- Επίσης, συμμετοχή του κ. Η. Νέλλα στο Πανευρωπαϊκό Συνέδριο με θέμα «Περιφερειακή Ανάπτυξη και Περιβαλλοντικά Προβλήματα», που έγινε στο Δουβλίνο της Ιρλανδίας.

Άλλες Ανακοινώσεις

- Υπήρξε συνεννόηση με αρμόδιους στην Κοπεγχάγη και στο WWF για ν' αγοραστεί από την «Ε.Ε.» όλη η ευαίσθητη περιοχή των Πρεσπών, ώστε να δημιουργηθεί προστατευτική ζώνη γύρω από τη λίμνη. Επενέβησαν όμως οι άλλες οικολογικές οργανώσεις στο WWF και φαίνεται ότι δυστυχώς ματαιώθηκε η πραγματοποίηση του υποδείου αυτού προγράμματος που υπολογιζόταν της τάξεως των 100-150 εκατομ. δρχ.
- Στο τέλος του 1987 αποκτήθηκε από την «Ε.Ε.» μια πολύτιμη σειρά φωτογραφιών τέλους του 19ου - αρχών του 20ού αιώνα μνημείων και τοπίων, από το φωτογραφικό αρχείο Boissonnas και Ρωμαΐδη. Η αξία, δρχ. 236.000, καλύφθηκε από τη Fondation International pour la Sauvegarde du Patrimoine de la Grèce, την αδελφή οργάνωση που εδρεύει στη Γενεύη.
- Στη θητεία του παρόντος Διοικητικού Συμβουλίου έγιναν 15 Συνεδριάσεις, στις οποίες μετείχαν ισότιμα και αναπληρωματικά μέλη, που κατ' αυτό τον τρόπο αποκτούν την απαραίτητη πείρα.
- Επίτευγμα της χρονιάς υπήρξε η

- δραστηριοποίηση της ομάδας της «Ε.Ε.» στη Θεσσαλονίκη, η οποία οργανώνει για το Δεκέμβριο το Συνέδριο «Προβλήματα Φυσικού και Μνημειακού Περιβάλλοντος». (Σημ. Όπως είναι γνωστό, το Συνέδριο που έχει προγραμματιστεί για τις 7 Δεκεμβρίου αναβλήθηκε, λόγω της κακοκαιρίας). Δημιουργείται επίσης στο Βόλο πυρήνας ατόμων ενδιαφερομένων για την προστασία του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.
- Για να αντιληφθούν τα μέλη της Γεν. Συνέλευσης το φόρτο εργασίας της «Ε.Ε.» αρκεί ν' αναφερθεί ότι παραλήφθηκαν και φυσικά απαντήθηκαν 770 επιστολές. Υπογράμμισε ο κ. Πρόεδρος ότι όλα τα μέλη του Δ.Σ. συμμετέχουν στο έργο της «Ε.Ε.», αλλά παρ' όλα αυτά ο φόρτος εργασίας είναι αφόρητος.
 - Από τις ευνοϊκές επιδράσεις της επιρροής της «Ε.Ε.», αξίζει ιδιαίτερα να μνημονευθεί η αναστολή των εργασιών στο Λιμένα των Κυθήρων.
 - Επίσης, πρέπει να αναφερθεί και η αναγνώριση του έργου της Εταιρείας που αποδεικνύεται από δεκάδες αναφορές στον ελληνικό και το διεθνή Τύπο. Σχετικό ρεπορτάζ υπάρχει και στη "Wall Street Journal".
 - Τέλος, αναφέρει ο κ. Σκούλλος ότι στις δραστηριότητες της «Ε.Ε.» θα πρέπει να καταχωρηθούν και οι συζητήσεις για την ίδρυση Ευρωπαϊκού Πάρκου (Δρυμού) στη Ροδόπη, καθώς και η διανομή, μετά την εκτύπωση σ' αυτές του τίτλου της «Ε.Ε.», 200 σειρών από αφίσες ανακυκλωμένου χαρτιού.
 - Αναφέρθηκε ακόμα ότι δόθηκε, για 15η συνεχή χρονιά, υποτροφία με πιστώσεις του National Trust for

Greece για μετεκπαίδευση σε θέματα αναστηλώσεως στο Πανεπιστήμιο York της Αγγλίας. Εφέτος, υπότροφος είναι ο αρχιτέκτων κ. Σταύρος Μαμαλούκος. Την εξέταση των υποψηφίων στα Αγγλικά έκανε η κ. Μαριάννα Βερέμη και την Εξεταστική Επιτροπή αποτελούσαν οι κ.κ. Χαρ. Μπούρας, Α. Ζάννος, Α. Συμεών και Ι. Δημακόπουλος, που συζήτησαν με κάθε υποψήφιο χωριστά.

Αρχαιρεσίες

Από την ψηφοφορία που διενεργήθηκε εκλέχτηκαν: *Τακτικά μέλη*: Αλ. Κολλάρος, Αλ. Αίσωπος και Άννα Μανουηλίδου-Χιτζανίδου. *Αναπληρωματικά*: Μ. Φόρος, Αλ. Αποστολόπουλος και Μαν. Δασενάκης.

Μετά τη συγκρότησή του σε σώμα το νέο Διοικητικό Συμβούλιο αποτελείται από τους: κ. Μιχ. Σκούλλο πρόεδρο, Αλεξ. Κολλάρο γενικό γραμματέα, Αλ. Αίσωπο ταμία, Άννα Μανουηλίδου-Χιτζανίδου ειδικό γραμματέα και Κ. Σταματοπούλου, Βασίλ. Δωροβίνη, Ηλ. Νέλλα μέλη.

Αναπληρωματικά μέλη είναι: ο κ. Κων. Μανουηλίδης, ο κ. Ανδρέας Καλλιγιάς, η κ. Τατιάνα Γιανναρά, η δις Ιωάννα Νικηταρά και οι νεοεκλεγέντες κ.κ. Μ. Φόρος, Αλεξ. Αποστολόπουλος και Μαν. Δασενάκης.

Νέα Μέλη

Η Γενική Συνέλευση έκανε δεκτή την πρόταση του Δ.Σ. για νέα Τακτικά Μέλη της «Ε.Ε.». Έτσι, από τον πυρήνα της Θεσσαλονίκης γίνονται τακτικά μέλη μας οι: Γιάννης Αλεξανδρόπουλος, Γιώργος Βασιλικιώτης, Τώνια Βουλγαράκη, Τερέζα Βαλαλά-Πεντζοπούλου, Χρήστος Γαλλής, Αλέξανδρος Γεωργόπουλος, Θεόδωρος Κορρές, Θ. Κουϊμτζής, Τέσα Λεβαντή, Γιώργος Μαθθαίοπουλος, Κλειώ Νάτση, Β. Σαμανίδου, Γ. Σταθόπουλος, Γιάννης Στράτης, Αντώνιος-Αιμίλιος Ταχιάς, Νικόλαος Ταχιάς, Γιάννης Τσαλουχίδης, Δήμος Τσούρκας, Π. Φυτιάνος, Σ. Χαριτωνίδης, Λιλή Χατζητρύφωνος, Χατζηγνώγας.

Από την περιφέρεια Αθηνών γίνονται μέλη μας οι: Άννα Δουλιώτη, Βάσω Λυμπερίδη, Ιωάννα Κωνσταντίνου, Γεώργιος-Αλέξανδρος Μαγκάκης, Φ. Μήτσης, Δέσποινα Μυλωνά-Τσάτσου, Ιούλιος Νέζερ, Δημήτριος Τσίτουρας, Ελένη Χατζή-Τσιτρούλη.

Τέλος, από την Αλεξανδρούπολη ο κ. Ιωάννης Τέντες.

Χρηματοδοτήσεις για την Προστασία του Μεσογειακού Περιβάλλοντος και Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων

Τον περασμένο Οκτώβριο (21-22) έγινε στην Αθήνα, στην αίθουσα του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου, σημαντικό διεθνές Συνέδριο με το καίριο για την περιοχή μας θέμα: «Χρηματοδοτήσεις για την Προστασία του Μεσογειακού Περιβάλλοντος και Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων». Συνδιοργανωτές ήταν: το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος, το Πρόγραμμα της Υπηρεσίας του ΟΗΕ «Πρόγραμμα Μεσογειακής Δράσης», η Ελληνική Εταιρεία, και οι κυβερνήσεις της Ελλάδας (ΥΠΕΧΩΔΕ) και Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας.

Έγινε κατορθωτό να προσκληθούν και να συμμετάσχουν προσωπικότητες με βαθειά γνώση του θέματος και άτομα που χειρίζονται σχετικά κονδύλια είτε στις υπηρεσίες της Κοινότητας είτε στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Στην εναρκτήρια συνεδρίαση που είχε σαν θέμα της: «Η Προστασία του Μεσογειακού Περιβάλλοντος», μίλησαν ο Πρόεδρος της «Ε.Ε.» και του ΕΕΒ Μιχ. Σκούλλος, ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για το Περιβάλλον, τότε Υπουργός ΠΕΧΩΔΕ κ. Ευάγγελος Κουλουμπής, ο Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κ. Γ. Ρωμαίος και ο Διευθυντής Προστασίας Υδάτων, Ατμόσφαιρας και Διαχείρισης της XI Γενικής Διεύθυνσης της ΕΟΚ Δρ. J. Henningsen.

Στη συνέχεια μίλησε ο L. Jeftic με θέμα: «Μηχανισμοί χρηματοδότησης μέσω του Μεσογειακού Προγράμματος Δράσης». Ο Δρ. Jeftic είναι διευθυντής του παραπάνω προγράμματος του ΟΗΕ με έδρα την Αθήνα.

Μίλησαν ακόμα:

— ο κ. V. Campanelli από την XXII Γενική Διεύθυνση της ΕΟΚ με θέμα: «Αναδιάρθρωση των Διαρθρωτικών Ταμείων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων: μια νέα προσέγγιση»·

— ο κ. M. McSwiney της XVI Γενικής Διεύθυνσης της ΕΟΚ με θέμα: «Δυνατότητες χρησιμοποίησης του Περιφερειακού Ταμείου για την Προστασία του Περιβάλλοντος»·

— ο κ. Δεσσύλας, της VI Γενικής

Διεύθυνσης της ΕΟΚ με θέμα: «Αναδιάρθρωση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής: Προστασία του Περιβάλλοντος, διατήρηση της υπαίθρου»·

— Ξανά ο κ. V. Campanelli, της XXII Γενικής Διεύθυνσης της ΕΟΚ με θέμα: «Ολοκληρωμένα Μεσογειακά Προγράμματα και το Περιβάλλον»·

— ο κ. Mandel, της XI Γενικής Διεύθυνσης της ΕΟΚ με θέμα: «Χρηματοδοτήσεις μέσω της Κοινοτικής Δράσης για το Περιβάλλον (ACE) και του Στρατηγικού Σχεδίου Δράσης για τη Μεσόγειο (MEDSPA)»·

— ο κ. H. Bergmann, Σύμβουλος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, με θέμα: «Εκτιμήσεις των προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων σε συσχετισμό με την περιβαλλοντική της πολιτική»·

— ο κ. Tony Long του WWF-UK, με θέμα: «Απόψεις μη κυβερνητικών οργανώσεων για τους χρηματοδοτικούς μηχανισμούς των Μεσογειακών Χωρών».

Στο δεύτερο μέρος του συνεδρίου με θέμα: «Επιδράσεις στο Περιβάλλον», μίλησαν:

— η κ. Α. Καλλία-Αντωνίου, με θέμα: «Εφαρμογή της Οδηγίας για Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων στις χώρες της ΕΟΚ»·

— ο καθηγητής A. Jernelov, του UNEP/MAP, με θέμα: «Προσπάθειες στα πλαίσια του Μεσογειακού Προγράμματος Δράσης για την εφαρμογή των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων».

Στη συνέχεια παρουσιάστηκαν χαρακτηριστικές περιπτώσεις από μη κυβερνητικούς οργανισμούς της Γαλλίας, Ελλάδας, Ιταλίας, Πορτογαλίας και Ισπανίας.

Έγιναν σύντομες παρεμβάσεις από το ακροατήριο και συζήτηση.

Στο κλείσιμο του συνεδρίου έλαβαν μέρος:

— ο κ. R. van Ermen, γενικός Γραμματέας του ΕΕΒ, με θέμα: «Νέοι κανόνες για τα Διαρθρωτικά Ταμεία — Προκαταρκτικές προτάσεις από πλευράς ΕΕΒ»·

— οι κ.κ. V. Campanelli και J. Henningsen,

των XXII και XI Γενικών Διευθύνσεων της ΕΟΚ, με θέμα: «Η αναδιάρθρωση των Ταμείων»· και

— ο κ. Σ. Παπαγεωργίου, πρόεδρος της Ομάδος για το Περιβάλλον του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με θέμα: «Περιβαλλοντικές Πολιτικές σε συσχετισμό με τους Πόρους».

Το κλείσιμο του Συνεδρίου έκανε ο κ. Μιχ. Σκούλλος.

Τα αποτελέσματα του Συνεδρίου θα παρουσιαστούν είτε σε ένα από τα επόμενα τεύχη της εφημερίδας «Μεταμόρφωση», είτε σε αυτοτελές φυλλάδιο.

Το συνέδριο παρακολούθησαν πάνω από 200 σύνεδροι τόσο από το εσωτερικό όσο και από το εξωτερικό.

Θεσσαλονίκη - Βόρεια Ελλάδα

Ελπίδες για το τζαμί Χάμι Μπέη

Στην καρδιά της Θεσσαλονίκης, επί της Εγνατίας και μπροστά από το Δημαρχείο, βρίσκεται το Χάμι Μπέη τζαμί, ένα από τα παλαιότερα μουσουλμανικά τεμένη των Βαλκανίων.

Κτισμένο στα 1467 από την κόρη του Χάμι Μπέη, επεκτάθηκε στα μέσα του 16ου αιώνα και απέκτησε την οριστική του μορφή στα 1620 αμέσως μετά τη μεγάλη πυρκαγιά του έτους εκείνου. Διασώζονται ακόμα πλείστα ανάγλυφα στοιχεία του εσωτερικού διακόσμου καθώς και αξιόλογες τοιχογραφίες — κυρίως στον κεντρικό θόλο — με φυτικά μοτίβα, γεωμετρικά σχήματα και διακοσμητικά γράμματα.

Στην κεντρική αυλή, τη σκεπαστή ήδη πρό το 1917, λειτουργούσε μέχρι πρότινος ο κινηματογράφος «Αλκαζάρ», ενώ ο υπόλοιπος χώρος του συγκροτήματος καταλαμβάνεται από εμπορικά καταστήματα τα οποία, εκτός των άλλων, έχουν επιφέρει στο τέμενος σημαντικές καταστροφές.

Τελευταία, ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Σωτ. Κούβελας, εκπληρώνοντας προεκλογικές του δεσμεύσεις, ξεκίνησε προσπάθεια με σκοπό την απόδοση του ιστορικού αυτού κτιρίου στην πόλη, την απαλλαγή του από τα καταστήματα και την αφιέρωσή του εν συνεχεία σε πολιτιστική λειτουργία που να αρμόζει στο χαρακτήρα του. Για το σκοπό αυτό διαπραγματεύεται ήδη με τον Ελληνικό Ερυθρό Σταυρό που είναι ο σημερινός

ιδιοκτήτης του τεμένους.

Η «Ελληνική Εταιρεία» με το τμήμα της Θεσσαλονίκης - Βόρειας Ελλάδας, και μέσα απ' αυτή τη στήλη, συγχαίρει το Δήμαρχο Θεσσαλονίκης για την ειλικρινή του πρόθεση να θέσει επιτέλους τέρμα σε κάτι που αποτελεί όνειδος και στιγματίζει την πόλη μας. Με την ευκαιρία η «Ε.Ε.» δήλωσε την αυτονομία απόφασής της να συμπαράσταθεί και να ενισχύσει τις ενέργειες του Δήμου εντάσσοντας την περίπτωση του Χάμιζ Μπέη τζαμιού στους άμεσους στόχους της, τους οποίους και θα παρουσιάσει στο συνέδριό της, στις 17 και 18 Δεκεμβρίου.

Τούμπα:

«Κόψε κι εσύ ένα δέντρο. Μπορείς!»

Αντίθετα, η «Ελληνική Εταιρεία» με το παράρτημά της Θεσσαλονίκης - Βόρειας Ελλάδας, ενώνει τη φωνή της με τη φωνή όλων εκείνων που διαμαρτύρονται για τη βάνουση διακοπή ολόκληρων δενδροστοιχιών στην Άνω και Κάτω Τούμπα, δέντρων με διάμετρο 25-30 εκατ., από τα συνεργεία του Δήμου προκειμένου να διαπλατυνθούν σε βάρος των πεζοδρομίων οι δρόμοι.

Η ατυχής αυτή ενέργεια, πέρα από το ότι καταδεικνύει παρωχημένη αντίληψη επίλυσης κυκλοφοριακών προβλημάτων σε μια σύγχρονη πόλη, αποτελεί έμμεσα τρόπο αρνητικής διαπαιδαγώγησης του κοινού αναφορικά με το θέμα της προστασίας του πρασίνου και χείριστο άνωθεν παράδειγμα.

Τώρα που τα προσφυγικά σπιτάκια παραχώρησαν τη θέση τους στις πολυκατοικίες, τα δέντρα των δρόμων της είναι τα μόνα στοιχεία που προσδίδουν στην Τούμπα — εκτός από το οξυγόνο — και κάποιο χαρακτήρα γραφικότητας.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Παρακαλώ να με γράψετε συνδρομητή του «ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ» σας

ΟΝΟΜΑ

ΕΠΩΝ.

ΔΙΕΥ/ΣΗ

Τα 25 χρόνια της "Europa Nostra"

Το Φθινόπωρο του 1988, στη Χαϊδελβέργη, η **"Europa Nostra"** γιόρτασε τα 25 της χρόνια. Η "Europa Nostra" είναι συνομοσπονδία ευρωπαϊκών οργανώσεων περιβάλλοντος απ' όλες τις χώρες μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, που ιδρύθηκε το 1963 με την ευλογία του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Παραπάνω από 200 οργανώσεις περιβάλλοντος με περίπου τρία εκατομμύρια μέλη, συμμετέχουν στην "Europa Nostra", της οποίας η δράση ήταν πάντα έντονη στο χώρο της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς και των περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Στην Ελλάδα είναι πιο γνωστή για δύο λόγους. Πρώτα για τα βραβεία που δίνονται ανά έτος, κυρίως για επιτυχημένη αναστήλωση μνημείων ή παραδοσιακών κτισμάτων. Μόλις πέρυσι δόθηκε ειδικό μετάλλιο για την αναστήλωση του Ερεχθείου, και διπλώματα για τα τείχη του Ηρακλείου και της βενετικής Loggia, τον κήπο του Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα στην Κέρκυρα, τη Γερμανική Αρχαιολογική Σχολή. Σε προηγούμενες χρονιές είχαν τιμηθεί με μετάλλια: η αναστήλωση πολλών σπιτιών στη Μονεμβασία, η μετατροπή σε ξενώνα ενός παλαιού σπιτιού στην Ερμούπολη και η ανανεωτική αναστηλωτική προσπάθεια στην Πλάκα. Για το 1988 έχει επίσης τιμηθεί η Ελλάδα με βραβεία, αλλά τα ονόματα των βραβευθέντων θα γίνουν γνωστά κατά το τέλος Ιανουαρίου.

Ο δεύτερος λόγος για τον οποίο έχει ακουστεί συχνά η "Europa Nostra" στην Ελλάδα είναι ότι επεμβαίνει, όταν τούτο ζητηθεί από οργάνωση μέλος της, με ψήφισμα και ενέργειες προς το Συμβούλιο της Ευρώπης εφόσον υπάρχει κίνδυνος καταστροφής. Στην Ελλάδα οι επεμβάσεις της υπήρξαν πάμπολλες: για την Ύδρα, το Άγιον Όρος, την Πλάκα, τη νεοκλασική αρχιτεκτονική και τους Δελφούς. Το ίδιο γίνεται σε άλλες χώρες της Ευρώπης. Στην πιο πρόσφατη συνάντηση του Διοικητικού Συμβουλίου εγκρίθηκε ψήφισμα, κατά παράκληση του National Trust της Αγγλίας, που φοβάται ότι η επικείμενη ιδιωτικοποίηση των τοπικών οργανισμών υδρεύσεως θα έχει ως

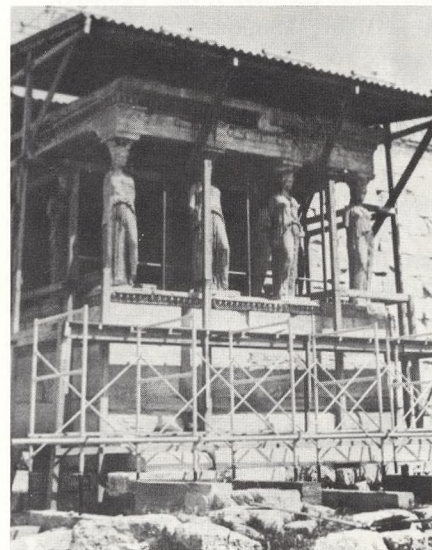
συνέπεια την πώληση μεγάλων εκτάσεων γης ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, με αποτέλεσμα να μην μπορούν πλέον οι επισκέπτες να περπατούν σ' αυτές.

Λιγότερο γνωστό στην Ελλάδα είναι το έργο που επετέλεσε η "Europa Nostra" σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση σε όλη την Ευρώπη. Έχει ήδη οργανώσει έξι συνέδρια δήμων και κοινοτήτων, επηρεάζοντας θετικά τις ενέργειές τους σε όλα τα θέματα περιβάλλοντος και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.

Οι τρεις πρώτοι πρόεδροι της "Europa Nostra" ήταν Ιταλοί, ο τέταρτος Βρετανός και ο σημερινός Πρόεδρος Henri J. de Koster, πρώην υπουργός Εξωτερικών και Εθνικής Άμυνας της χώρας του, Ολλανδός.

Την Ελληνική Εταιρεία αντιπροσωπεύει στο Συμβούλιο από το 1973 ο Κώστας Καρράς, ο οποίος από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 εξελέγη ως ένας των αντιπροέδρων. Ταμίας είναι ο Κωνσταντίνος Λεβέντης, από την Κύπρο, ο οποίος αντιπροσωπεύει την αδελφή μας οργάνωση, National Trust for Greece, στο Λονδίνο.

Η "Europa Nostra" έχει ενδιαφερθεί ιδιαίτερα για την τύχη των εκκλησιών και άλλων μνημείων στο βόρειο τμήμα της Κύπρου.

Το Ερέχθειο υπό αναστήλωση.

Η Αποκάλυψη και το Μέλλον της Ανθρωπότητας

Στα πλαίσια των εορτασμών για τα 900 χρόνια από την ίδρυση της Ιεράς Μονής του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, στην Πάτμο, πραγματοποιήθηκε, από 23-25 Σεπτεμβρίου 1988, διεθνές περιβαλλοντολογικό συνέδριο με θέμα: «Η Αποκάλυψη και το Μέλλον της Ανθρωπότητας». Το συμπόσιο οργανώθηκε από το Υπουργείο Πολιτισμού, με την έμπνευση του Οικουμενικού Πατριαρχείου και τη συνδρομή της «Επιτροπής Φίλων της Πάτμου».

Στο συνέδριο έλαβαν μέρος διακεκριμένες προσωπικότητες από αρκετές χώρες, γνωστές για την ειδική ενασχόλησή τους με τα προβλήματα του φυσικού περιβάλλοντος.

Συγκεκριμένα: Ο Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης, ως εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριάρχη κ. Δημητρίου, ο διεθνούς φήμης βιολιστής Γεχούντι Μενουχίν, ο κ. Κώστας Καρράς, αντιπρόεδρος της "Eurora Nostra", ο κ. Μιχ. Σκούλλος, πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρίας και του Ευρωπαϊκού Γραφείου Περιβάλλοντος, ο κ. Ουίλλιαμ Ρέιλλυ (ΗΠΑ), ο κ. Π. Ασάσιεφ (ΕΣΣΔ), ο κ. Σάιμον Τζένκινς (Μεγ. Βρετανία), ο κ. Π. Ντβιβέντι (Ινδία), ο κ. Τσ. Καμπλσίγκ (Ταϊλάνδη), οι κ.κ. Μάρτιν Πάλμερς, Πήτερ Τόμσον, Κων. Καλλιγιάς, Κρίτων Τσούρης (καθηγητής του Πανεπιστημίου του Βοσπόρου) και ο αιδ. Ειρηναίος Μπούλοβιτς, κοσμήτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου του Βελιγραδίου. Το Υπουργείο Πολιτισμού εκπροσωπήθηκε από τον σύμβουλο κ. Σπύρο Μερκούρη.

Τα θέματα που συζητήθηκαν ήταν πολλά:

— Ποιά η θέση των θρησκειών πάνω στο θέμα της προστασίας του Περιβάλλοντος.

— Ποιά η πιθανή ενίσχυση των προσταθειών προστασίας του Περιβάλλοντος αξιοποιώντας τη θρησκευτική κουλτούρα που η κάθε θρησκεία έχει δημιουργήσει στον αντίστοιχο πληθυσμό.

Στο τωρινό συνέδριο το Οικουμενικό Πατριαρχείο, με μήνυμα του Πατριάρχη κ. Δημητρίου, παίρνει την πρωτοβουλία να μπει στην πρώτη γραμμή για

ενίσχυση του μηνύματος για την προστασία του περιβάλλοντος.

Στις διάφορες εισηγήσεις αναφέρθηκε πως το περιβαλλοντικό κίνημα είναι κίνημα Αποκαλυπτικό, τοποθετούμενο δίπλα στον θρησκευτικό αποκαλυπτισμό: η αμαρτία υποκαταστάθηκε με το μήνυμα του βιασμού της φύσης.

Όπως αναφέρεται και στο πόρισμα των εργασιών του συμποσίου, οι σύνεδροι σημείωσαν με ιδιαίτερη ικανοποίηση την πρόθεση του Υπουργείου Πολιτισμού να παρέμβει στις άλλες δημόσιες αρχές για την προστασία του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς, να οργανώσει εκστρατεία σχετικής ενημέρωσης του κοινού σε συνεργασία με εθνικούς και διεθνείς φορείς και οργανισμούς και να συστήσει επιτροπές για την καταγραφή και μελέτη των προβλημάτων και τον έλεγχο της εφαρμογής των μέτρων.

Ανάλογο συνέδριο έγινε και τον Σεπτέμβριο του 1987 στην Ασίζη της Ιταλίας. Εκεί συζητήθηκε το θέμα με εκπροσώπους όλων των θρησκειών και δογμάτων. Η συζήτηση εκείνη έγινε με πρωτοβουλία του WWF.

Το Σπίτι της Πλάκας

Οι αναστηλωτικές εργασίες στο Σπίτι της Πλάκας πέρασαν από κάποιες σημαντικές δυσκολίες.

Ο διαγωνισμός που έγινε τον περασμένο Μάρτιο ανάδειξε ως ανάδοχο

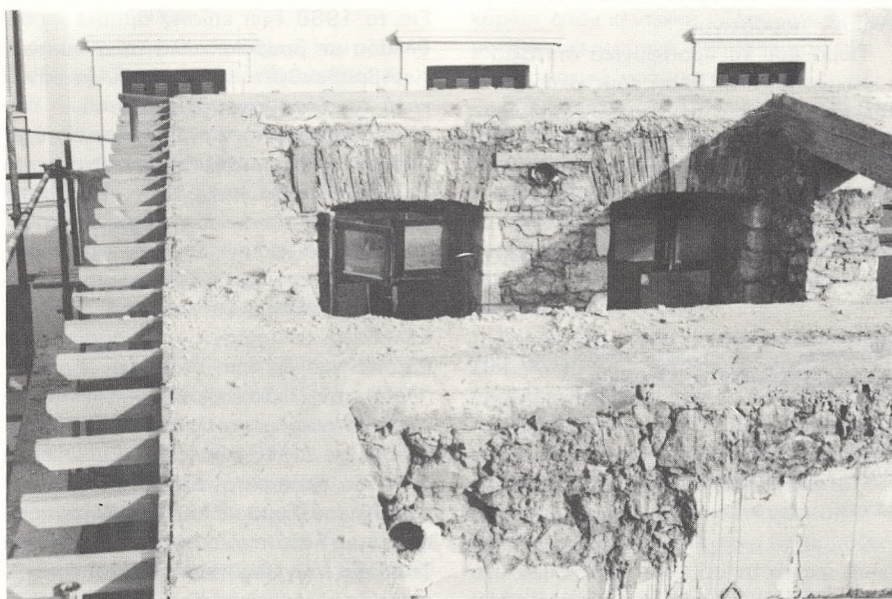
τον κ. Νταλίπη. Το Μάιο μήνα που εγκαταστάθηκε ο ανάδοχος και άρχισε τις εργασίες του, προέκυψε σημαντική και αξεπέραστη δυσκολία συνεργασίας του με τους επιβλέποντες μελετητές του έργου.

Έτσι, το Συμβούλιο, με παράλληλες διαβουλεύσεις και με τα δύο μέρη αποφάσισε στη συνεδρίασή του της 4ης Ιουλίου να προχωρήσει στη λύση της συνεργασίας τόσο με τον ανάδοχο όσο και με τους επιβλέποντες μελετητές του έργου. Η λύση έγινε αβλαβώς για την «Ελληνική Εταιρεία».

Η πάροδος τόσο χρόνου έκανε επιτακτική την ανάγκη να βρεθεί λύση. Προτιμήθηκε η λύση της ανάθεσης της εργολαβίας στο δεύτερο μειοδότη, γιατί έτσι εξοικονομείται πολύτιμος χρόνος με την αποφυγή νέου διαγωνισμού. Από επαφές και συνεννοήσεις με την «Ο.Ε. Δομικών Έργων Θ. Κοσμόπουλος - Β. Τασούλης», προέκυψε ότι και εξακολουθούν να ενδιαφέρονται για την ανάληψη του έργου και δέχονται να προχωρήσουν στην υπογραφή Συμφωνητικού με τις πρώτες προσφερθείσες τιμές της 3ης Μαρτίου 1988, παρ' όλο που σήμερα είναι αυξημένες.

Το Διοικητικό Συμβούλιο αποφάσισε ομόφωνα να αναθέσει την εργολαβία των εργασιών αποκατάστασης του νεοκλασικού κτιρίου στην Πλάκα, ιδιοκτησίας της «Ε.Ε.», στο δεύτερο μειοδότη του διαγωνισμού, με τους παρακάτω όρους:

α. Οι τιμές είναι αυτές που

Προετοιμασία για την τοποθέτηση στέγης.

- προσφέρθηκαν στις 3-3-1988. Το συνολικό κόστος υπολογίζεται σε 50.000.000 δρχ. συν το ΦΠΑ 18%.
- β. Ο χρόνος παραδόσεως του έργου να μην υπερβεί τους 18 μήνες.
- γ. Η έναρξη των εργασιών να γίνει το ταχύτερο.
- δ. Το Συμφωνητικό να υπογραφεί το ταχύτερο δυνατό.
- (Σημ. Συντ.: Η υπογραφή του Συμφωνητικού έχει ήδη γίνει και έχουν αρχίσει οι εργασίες αποκατάστασης).
- Η επίβλεψη του έργου ανατέθηκε ως εξής:
- α. Τα αρχιτεκτονικά, στους αρχιτέκτονες - μηχανικούς κ.κ. Παναγιώτη Γραμματόπουλο και Χρήστο Πανουσάκη.
- β. Οι μηχανολογικές - ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις στον ηλεκτρολόγο - μηχανολόγο κ. Ιωάννη Ασκητόπουλο.
- γ. Τα στατικά στον πολιτικό μηχανικό κ. Κρίτωνα Κωνσταντίνου.
- Οι δύο τελευταίοι είναι και οι μελετητές των αντίστοιχων έργων.
- Το τελικό κόστος του έργου υπολογίζεται στο ποσό των 55 εκατομμυρίων δραχμών.

ΔΕΗ και Περιβάλλον

Η «Ελληνική Εταιρεία» με υπόμνημά της στη ΔΕΗ ζήτησε την υπόγεια καλωδίωση του δικτύου της στην Πρέσπα για την προστασία των πτηνών και την αισθητική του τοπίου. Η απάντηση της ΔΕΗ είναι πως φροντίζει ώστε οι γραμμές μεταφοράς και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας να μην ενοχλούν το περιβάλλον και να εναρμονίζονται με το ύψος και την αρχιτεκτονική κάθε περιοχής.

Οι υπόγειες κατασκευές, ενώ ούτε προσθέτουν ούτε αφαιρούν αισθητικά τίποτε από το περιβάλλον αφού είναι αόρατες, δεν μπορούν να θεωρούνται πάντα η καλύτερη λύση, γιατί εκτός από το μεγάλο κόστος κατασκευής, η αναστάτωση της περιοχής είναι επώδυνη και συχνά καταστροφική.

Αντίθετα, η οργανωμένη «απόκρυψη» των στοιχείων που ενοχλούν, η ένταξή τους στο περιβάλλον και η επιμελημένη τοποθέτησή τους οδηγεί σε λύσεις ιδανικές που δεν ταλαιπωρούν την αισθητική μας.

Οι προσπάθειες της ΔΕΗ στον τομέα αυτόν έχουν ενταθεί τα τελευταία χρόνια με εντυπωσιακά αποτελέσματα:

Υποσταθμοί διανομής μέσα σε άφογους αρχιτεκτονικά οικίσκους, σωστά και καλαίσθητα μελετημένες γραμμές μεταφοράς και διανομής.

Σημαντικό βήμα προς την κατεύθυνση της αισθητικής των δικτύων της ΔΕΗ αποτελεί η χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας στα υλικά και της κατασκευής της: συνεστραμμένοι εναέριοι μονωμένοι — αντί γυμνοί — αγωγοί, γυάλινοι μονωτήρες στη θέση της καφετιάς πορσελάνης, ακροκιβώτια από θερμοσυστελλόμενο υλικό. Έτσι βελτιώνει συνεχώς την ποιότητα των κατασκευών της στην αδιάκοπη προσπάθεια για τη συμβολή της στην προστασία του περιβάλλοντος.

Αναφορικά με την προστασία των πτηνών στις Πρέσπες αναφέρει πως άρχισε ήδη να τοποθετεί μονωμένα καλώδια στα περάσματα των πουλιών και χρησιμοποιεί υλικό που να τα κάνει ορατά για τα πουλιά.

Σ' ένα εκτεταμένο δε συνοδευτικό φυλλάδιό της η ΔΕΗ παρουσιάζει τις προσπάθειές της για προστασία του περιβάλλοντος με το να επαυξάνει την παραγόμενη ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (νερά, αέρας, ήλιος, γαιοθερμία) ώστε να μειώνει τη χρήση καυσίμων (πετρέλαιο, λιγνίτη), να δημιουργεί νέα ζωή με τις επανακαλλιέργειες λιγνιτωρυχείων όπου έχει τελειώσει ο λιγνίτης και η περιοχή έχει μεταβληθεί σε σεληνιακό τοπίο, να διαμορφώνει οικισμούς που είναι εναρμονισμένοι με το ποερίβάλλον, να υπο-στηρίζει τις φωλιές των πελαργών με τοποθέτηση πάνω στις κολώνες της προκατασκευασμένης ξύλινης διάταξης ώστε και τα δίκτυα να μένουν ανέπαφα και οι πελαργοί να βρίσκουν έτοιμο το σπίτι τους στις αγαπημένες τους θέσεις, όταν επιστρέφουν στην Ελλάδα με τις πρώτες λιακάδες της άνοιξης.

Τα ταξί

Η κινητοποίηση των ιδιοκτητών ταξί για τα μέτρα που πήρε η Κυβέρνηση για νέφος και κυκλοφοριακό, θέτει επί τάπητος ένα σοβαρό θέμα που σχετίζεται τόσο με ανάγκη λήψης ριζικών μέτρων όσο και με ανάγκη για ικανότητα μακροχρόνιου προγραμματισμού.

Όταν στις αρχές της δεκαετίας του '80 συζητιόταν η πετρελαιοκίνηση των ταξί, το Δ.Σ. της «Ε.Ε.» έβγαλε τότε μια

ανακοίνωση που έλεγε πάνω κάτω τα εξής: «Εμείς γνωρίζουμε πως όταν το πετρέλαιο καίγεται καλά, επιβαρύνει λιγότερο το περιβάλλον απ' ό,τι η βενζίνη. Για να γίνει αυτό πρέπει να υπάρχουν δύο βασικές προϋποθέσεις: καθαρό καύσιμο και καλή συντήρηση του κινητήρα. Επειδή δεν είμαστε βέβαιοι ότι θα υπάρξουν αυτές οι προϋποθέσεις, είμαστε αντίθετοι με την πετρελαιοκίνηση των ταξί».

Την εποχή όμως εκείνη, εποχή άκρατου λαϊκισμού — φτηνό καύσιμο στα ταξί για να μπορεί ο κοσμάκης να έχει φτηνό ταξί — οι πάντες ήταν υπέρ: κυβέρνηση, αντιπολίτευση, κόμματα, συνδικαλιστικές οργανώσεις, Τύπος... όλοι!

Χρειάστηκε να πιέσουμε για να μπει η ανακοίνωσή μας στον Τύπο. Και με το φόβο να χαρακτηριστούμε αντιδραστικοί, οπισθοδρομικοί, αντιλαϊκοί...

Έγιναν όλα τα έξοδα αντικατάστασης των ταξί, επιβαρύνθηκαν οι ενδιαφερόμενοι, επιβαρύνθηκε η εθνική οικονομία, επιβαρύνθηκαν οι φορολογούμενοι, αλλά... μόνο ύστερα από πέντε χρόνια ανακάλυψαν οι υπεύθυνοι ότι επιβαρύνθηκε και το περιβάλλον!

Και τώρα τρέχουμε και δε φτάνουμε. Πώς να περιμαζέψει κανείς τα αντικρουόμενα συμφέροντα; Ποιός διαθέτει πλέον το κουράγιο να αγνοήσει το «πολιτικό κόστος» — έτσι λέμε τώρα την ατολμία, την κοντόφθαλμη αντιμετώπιση — και να πάρει τα γενναία μέτρα;

Αυτό θα γίνει μόνο αν υπάρξει, για όσους σκέφτονται έτσι, αντίπαλο δέος: ένα κοινό που κάποια μέρα θα πεί: «φτάνει πια!». Φαίνεται πως ένα τέτοιο κοινό δεν είναι έτοιμο ακόμα. Ίσως χρειαστεί κάμποσος χρόνος, κάποιες προσπάθειες και κάποιες θυσίες. Σκέφτεται κανείς αν ο άνθρωπος διδάσκεται από την ιστορία... Το 1952 στο Λονδίνο πέθαναν, εξαιτίας του νέφους, 4000 άνθρωποι μέσα σε μια εβδομάδα. Ύστερα από αυτό οι Λονδρέζοι βάλθηκαν και καθάρισαν τον ουρανό του Λονδίνου. Είναι ανάγκη να γίνει και σε μας κάτι τέτοιο για ν' αποφασίσουμε να δράσουμε; Αυτό περιμένουμε;

Κινητοποιήσεις για Καλαμά και νέφος

Στις αρχές του φθινοπώρου παρακολουθήσαμε όλοι — εκ του μακρόθεν φυσικά — δύο κινητοποιήσεις που σίγουρα μας ενέβαλαν σε πολλές σκέψεις.

Η μία ήταν αυτή των κατοίκων της Θεσπρωτίας με επίκεντρο την προστασία του ποταμού Καλαμά από τα επεξεργασμένα λύματα της πόλης των Ιωαννίνων.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις όλων σχεδόν των περιβαλλοντικών οργανώσεων, είναι η *πρώτη* μεγάλη περιβαλλοντική κινητοποίηση στη χώρα μας που χαρακτηρίστηκε από μαζικότητα, επικέντρωση στο στόχο, επιμονή και μαχητικότητα.

Και εμείς, ανεξάρτητα από τους επιμέρους χειρισμούς, τη χαιρετίζουμε σαν κάτι πολύ ευοίωνο και ελπιδοφόρο για τα περιβαλλοντικά προβλήματα του τόπου μας.

Εξεταζόμενο το θέμα από την τοπική σκοπιά θα μπορούσαμε να πούμε πως οι κάτοικοι της Θεσπρωτίας καλά έκαναν και τοποθετήθηκαν αδιάλλακτα και μαχητικά απέναντι στο θέμα.

Όμως το πρόβλημα έχει και μια υπερ-τοπική σημασία και σχετίζεται με την όλη λεκάνη απορροής του ποταμού Καλαμά, που περιλαμβάνει έτσι και τη λίμνη Ιωαννίνων. Η δε λίμνη έχει επιβαρυνθεί τόσο από τα αστικά λύματα της πόλης των Ιωαννίνων όσο και από τις αγροτικές δραστηριότητες της περιοχής, ώστε κινδυνεύει να νεκρωθεί.

Η λύση που έχει δρομολογηθεί, έστω και καθυστερημένα, φαίνεται πως ήταν ικανοποιητική για τους Θεσπρωτούς, που αντέδρασαν περισσότερο διαισθητικά παρά από βαθιά γνώση του θέματος.

Η λύση που δόθηκε, για τριτοβάθμια επεξεργασία των αστικών λυμάτων με

απομάκρυνση αζώτου, φωσφόρου και βαρέων μετάλλων, μοιάζει ικανοποιητική. Ωστόσο, έμφαση θα πρέπει να δοθεί στη συνολική διαχείριση της λεκάνης απορροής που περιλαμβάνει όλες τις δραστηριότητες: αστικές, βιομηχανικές, γεωργικές.

Περίπου ταυτόχρονα με την κινητοποίηση των κατοίκων της Θεσπρωτίας έγινε απόπειρα να υπάρξει κινητοποίηση και των κατοίκων του λεκανοπεδίου Αττικής για το νέφος. Την πρωτοβουλία είχε η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Μελετώντας τα αποτελέσματα και κάνοντας, αναπόφευκτα, συγκρίσεις, μπορούμε να πούμε πως οι κινητοποιήσεις των κατοίκων του λεκανοπεδίου Αττικής ήταν μηδαμινές έως ανύπαρκτες. Δικαιούμαστε να χρεώσουμε τη μικρή ανταπόκριση στην αδιαφορία των Αθηναίων; Στη μειωμένη τους αντίσταση; Στην έλλειψη μαχητικότητας; Στη μοιρολατρική αποδοχή του φαινομένου; Στην παραλυτική επίγνωση ότι δε γίνεται τίποτα;

Μακριά από του να πιστεύουμε κάτι τέτοιο, έχουμε να επισημάνουμε δύο πράγματα:

Πρώτα-πρώτα, πρέπει να αναφέρουμε τις οργανωτικές αδυναμίες της κινητοποίησης. Δεν έγινε προετοιμασία. Δεν έγινε προσπάθεια να ενημερωθεί ο λαός, οι ενδιαφερόμενοι, οι διάφορες οργανώσεις, οι πολιτικές νεολαίες, τα συνδικαλιστικά σωματεία, οι γειτονίες...

Το σημαντικό όμως, κατά τη γνώμη μας, που διαμορφώνει και τη διαφορά με την περίπτωση της Θεσπρωτίας, είναι στο επίπεδο γνώσης, αποδοχής και εσωτερικεύσης του μηνύματος.

Στην περίπτωση του Καλαμά είναι οι *άλλοι* που δημιουργούν το πρόβλημα, που εισβάλλουν, που απειλούν. Το μήνυμα καταλήγει έτσι απλούστερο, κατανοητό, αφομοιώσιμο. Η γνώση κινητοποιεί το θυμικό και διαμορφώνει

μαζικότητα και μαχητικότητα.

Στην περίπτωση του *νέφους* τα πράγματα είναι αδιευκρίνιστα. Λίγο πολύ, είτε από μελέτη του θέματος, είτε από διαίσθηση, κατανοούμε όλοι μας εδώ στο λεκανοπέδιο της Αττικής ότι είμαστε υπεύθυνοι για το νέφος. Δεν είναι εύκολο να κινητοποιηθούμε εναντίον του εαυτού μας, όσο κι αν γίνεται προσπάθεια να περάσουν απλυστευτικά μηνύματα του τύπου: «το νέφος είναι θέμα πολιτικό», ή «για το νέφος ευθύνονται τα εργοστάσια», ή «για το νέφος ευθύνονται τα αυτοκίνητα, οι κεντρικές θερμάνσεις» κ.τ.ό.

Γίνεται έτσι φανερό πως για την κινητοποίηση χρειάζεται μια άλλης μορφής προσέγγιση του προβλήματος. Μια προσέγγιση που θα στοχεύει στην ενημέρωση που θα καταλήγει όχι στη θυμική εκδήλωση αλλά στην αλλαγή στάσης όλων μας. Όταν αποδεχτούμε την ανάγκη αλλαγής και σ' εμάς, θα είμαστε και περισσότερο διεκδικητικοί απ' τους άλλους.

«ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ»

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΜΗ ΚΕΡΔΟΣΚΟΠΙΚΟ

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 36 - ΑΘΗΝΑ 106 73
ΤΗΛ. 3605.319 - 3622.535

ΔΙΟΙΚΗΣΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΜΙΧ. ΣΚΟΥΛΛΟΣ

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 36 - ΑΘΗΝΑ

ΣΥΝΤΑΞΗ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ

ΗΛΙΑΣ ΝΕΛΛΑΣ

ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Τ.Φ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ

«Ι. ΜΑΚΡΗΣ Α.Ε.»

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

